

САНА

ОГЮХ

**ХАЛЫАТ
1931 СЫЛ АЛТАЙНЫИ
15 КҮНҮНТЭН ТАХСАР**

№№ 50—51 (7847—7848) * 1995 сал миус үстэр 27 күнэ. Чөлөөнээр * Сынанта—146 солик 15 харчы

ИС РЫНОК

ДУОГАБАР — БИИРДИЙ КИҮНЭН

Эт-үүт комбината: Манна директорынан А. Т. Ноговицын аасыптың сүйд атырдах мыйктан уздинир. Бу кылгас замыг тарилтөөд үләрмыймыз элбөх. Учусай ертүүн дижхээ.

Туох-хантык; ишнинэ, бородууксуйаны туттармы нийин киленнэри кытта толору заахсан бүлгүүтэй. Ву элбах төрөхнин, сыралы-сылбаны ылбыт үзлэлэрэ. Эттэхээ дебен. Бородууксуйаны аставатхха ол изнэв батардахха бишрэд эрэ ол үп-харчы буолан аргийэр, изс-нүүс төлөрүйэр. Батарынга бишропони хайныхса кинирбит. Ол курдук, сорох киленнэрийн кытта комбинат бойжин бородууксуйнайшинаа захсары олохтообут. Холобур, арынан, этинэн, ишнамжит эт бородууксуйнайшинаа.

— 1994 салызыбы үүт, эт ийн захсымынтан то лоруудубут, оннообор таажуунчыга тоо үүтүнээ түшүүлүктөөн эмис — энэ шеңкөр.

Иккиншінші, комбинат саға сыйахтары алан, бородуксусай ассортименін көңгірткі үзгелдір. Басталған, контольнай сыйахтасылар. Оның саудалағыншы курдук 1 тонна сибінінші этни, 1,5 тонна балымды ыныңдаған атыяга тағаардыштар, эмис бу салааға ының туурааңын, котлетты усина эт фаршил оғоңу күндер. Пельменней сыйах үзлөвзән зэр. Есептөнүктөн 3 центнер курдук атылылана. Ынах құниттән 2 тоннаны набор оғорен, 1 тоннадан таҳса ҳаан куттан тунаңа тағаардыштар. Итімән эт оғоңуңтартардан 110 мел. солж. бородуксусай араас көрүнә батарылынна. Манина васыттың сыл күнүңтүттән анал үерзектәзек технология үзләстелләре был азырылаш орнодламмы.

Тободу тунаңынга саңыл ферматын тарнныңдар, Бастаан 46 саңыллаахтара төреен-уунаң албазбантар. Ханаабыстыба сүнүеңдер турдаңыз, кадин түүлэээн тигэр сыйх тарнның бүтүнчүүгөн толкундууллар эбит. Эмиз 30-ча сибнинъя туталлар. 50 одо сибнинъялээктэр. Мания даатан базасы изитининг эттэхэ, быйыл 250 тонна күмталаах бадыбаал уләэ кирдэ. Онон мантан кэлинигти майдарга изэндүүшүнөэ эти быспакка атыштыр кимал толору баар. Бу хааччыны эмиз биш сага кочууга.

Тын-ханааныстыбаний улууска сааскы-сайынгы ыйдарта бородуунсүйаны батарым уонна астаанын ураты тэрээнин эрэйэр, албэх бэлзэмнин үз барал. Оноо улууска чөвьний бөс билли элдээниэх ханааныстыбайлар бытарбыльлара ёсса збц ийноруусканы сүнтэрэрийн этийхээ. Бу уртасылары учустаан комбинат нэнэ дъяналлары ылзамият. Одортой, урутатай, каленниэр интэрнэстэрэв көрүллэр. Биймэл ижилзүрнээн 3754 тонна үүтуу уонна 1211 тонна эти туттарирга дуогабардастыгтар Холобур, ус пруттэр, ижилзүктэр дъяналлалара бааныгай

БЫЫТТАРЫ АЫТАЛЫХХА

Улус кинини уонна Одзулуун ишнийгээн олох тоохторо айымр итиэнэ туттар уунаан улахайнных үүсчтэй тарбаттарын туувнаан барт албэхтийн хөгжлийнгээ бий дэвүүлэхийн болт Аны азынайх хоногуулан айылцаа барахсан хаарын нийтоотхук ууллардаамшиг, үрэхтарбайж хамтарахтарын сеп дээр тойоннооччулар үгүстэр. Күеэлдэрийт уултуулалтын тар, ныра ууга уруунку чөлөөлүргөр түнэллэр» уустуу. Онон байыл Сири-Холлобюс бийтийн энэ сеп эзэ. Баатарынтынай, уутун систематыг биржайсантырыг сметэй дохиууона сэтгэ илин, атынныг этхэхэ, «Якутгаводхоз» институт Сири-Холлобюс водохранилищтэйттан Урүү Күеэл бөнүэлгээр дээрн турба тардмыллар биржайсаныг огирооруу сырьеттавына. Олгүнэ уута тахсар залтыран, узаны тохтолотгын шийнхийн тараа

**ЧУРАПЧЫ
УЛУУЧУН
ХАЫАТА**

УЛУУС МУННЬАБЫН ДЕПУТАТТАРЫН I СЕССИЯЛАРА

Республикабыт суверенитеттүү болулар, байзатын инициатива таңбасынан кыякчаммытын биир чызылхай туонутунаи государственчий быласп олохтоох берэстэбшиттэллэрдөр органнарыны депутаттармын аастыг ый 26 — 27 күннәригээр талбышып болулар, Улууспууттар, Диринтизэн быйбардырыр уокуруктан ураты, бүгүн илишитигээр туннут 15 депутаттахын. Муус устар 24 күзүтэр инициатор бастакы сессияларыгар түмсөн аастылар. Ошно саңга саңадааһын сизеринең тэрээхиин боштуруустар норулүүнүлөр. Сессицда Ил Түмэн Берэстэбшиттэлләрин палататын председателэ, Илни Хангаластаавы быйбардырыр уокуруктан депутатты А. П. Илларионов уонна Чуралчы улууһуттан депутатты М. Д. Гуллев иктишиселлар.

Бастакынан мандаттый комиссия председателинин Н. Д. Покссеев, чылышынэринэн П. Н. Мишинин, А. М. Слепцов талылманилар. Ити көннүктөн улуустаадыбымбырадырык уокурук председателю Ф. А. Тимофеев бынбардык хайдах барбытын туунанырыткан иштитинэрииң оңордо. Кини ханың дынаалта молтөхтүк үзләнир сирүгәр дыон бынбарга уота-куең суюх кыттыбыттарын уонна Дирингүй кандидаттары обүүр болехтөр молтөхтүк үзләзбитеттерин түмүгэргө бынбар хаттаан ыстыллар буолбутун этте. Депутаттар боломуочубаларын быттареткин иенниктөн Ил Түмэн депутаттара сапайларын эттилэр.

Афанасий Илларионов: «Олохтоох берастабинтал-
лээх орган депутаттарын быйвара олус уустун усу-
луубайгаа барда. РФ Конституциягээр мөнкүүрдээх
балаанынцаа злэх. Урууку берастабинталлээх орган
системата үзэллэгэнтэй. Од нийн байжиг Төрүү Со-
куумутуугар тирээцээн олохтоох берастабинталлээх
органы таллыбыт. Выйбар урдук таёмынаахтыг бар-
быта—ситиёнибет. Улус Мунныгаа—самостоятель-
ний орган. Ил Түмэгигэ бас бериммээт, бийнги оре-
нор бирааппыг суюх, көмөлөнүүхпүүн, сүбалинх
питин эрз соён».—дизээ

Афанасий Петрович, эшитин курдук, саян депутаттар 1 сессияларыгар үгүс сүбәни-аманы биэрэн, муназарир болупуруостарын ыйдалгардан, улаханынык комолесто. Конституционный Суут быйнаарытынан, «Улуус Мунисызын председателинэн улус байылга буулуон соп» дизи ыйылттар, ол киңи хайдах быйнаарынырьттан тутулуктаах. Улууспут дъааналтатыр байылтыгы И. С. Сивцева: «Барытын биир киңи дъаанайара, быйнаарара улэнни төрийэргэ калтэй буулуо эрээри, саян орган чочуллан ийз, үзэбйт хаамытыттай көрөн уларыгы-чалэртини киллэриэхпүт бууллаа. Улуус ىэвлийчинъэтинэ талыллыбыт иши буоларбынан дафны, конституционный бираапын тустанан себүлэнмии биэрбии»,—дизи ийтигинэрдэ, Председатели солбуузааччынан кистэлэг куоластаанын түмүгүнэн А. Р. Сарызыдаев талыллынина.

Сессиялар иккى ардыларыгар Улуус Мунъяцын үзлөттүү былааныңыр, тарийх коллегиалык орган (президиум) 5 күйүттөн саастапташ талымтына. Оно И. С. Сищев, А. Р. Сарыдаев, Н. М. Заболоцкая, И. В. Башарин, И. С. Артемьев киллэрлинилдер. Итин таңынан депутаттар үзлэрин струнчүүр 5 комиссия талымтына. Олор манинктар: тыа ханаалыстыбатта уонна сир реформата; социалык политика уонна үарзах; бюджет уонна экономика; ычытат уоннын культура; сүол, капитальнац тутуу. Манышха 1 депутат хас да комиссияга үзлүнэн сеп дин жос быйнарым бавар.

Тұмукжы Н. С. Сивцев дыналтада тирек, күс-ко-
мо буолар органа тәріллабынан, иннилер биңр хай-
ысханаш субозаләз уәзіллеләре улуус харғына
суюх сайдарыгар туналдах буолуовун атта.

В. НИКИФОРОВ

АРДАХТАНЫГА СОБУЛАЙИ

Чуралты сэлнэншыятны олохтоою П. Т. Аржаков хаары-ардааты бойс түнэризи сонтообуу түнүнк иделларын олохко ийллэринг хас да болох терили, даа чынчан саныттарын сыйынчы.

Бу күннөргө Москвада тәйнилгөн Клини аэрологический обсерватория (директор, профессор А. А. Черников) инициалынан «АНВА» акционерное общество директора В. П. Корнеева байылыштах делегация калып зердэ оюнбұллабут беротындуол сүннүзин саасының-сайынғың ыйдарға улалынға дуогабар тунаристо. Мания Саха спириттен, ол зәйтәр олохтоохтор, биңиги ертүбүттөн, «Илин әңгәр», ЭСЗ дъяналдатта (байылышк Г. М. Артемьев) илли баттас-

Себуләнингэ одобуран, бу дымыл мәм уонна бас
айдарыгар илин эзгер уулустарга АН-26 «Циклон»
жада сэбүләнниздөх самолеттунан рекогносцировоч-
чай көтүүллэр уонна сайманды ыйдарта былыштары
шамахтатылык спектр.

Дмитрий Лазарев,

ИЛЛЮСТРИРУЕМЫЙ ЭНГЭР

экономической сайдын зонатын дъяналтатын аналлаах таңаарыбы

Саха Республикасының Президенти М. Николаев
муус устар 5 күнүгөр «Илим эгэр» экономикалык
сайдыны зөнатың (ЭСЗ) үзбөлгөтөрүүнүн кынта жорсубу.
Ошко ЭСЗ мытар үзгөтиң чугастаңы соруктара
үйине хайынчаларда дүүрүлдөлдүйтпөр.

«Или эзэр» ЭСЗ балтара тыл анараа өртүгөр тарказыбист, ити кем устата 24,3 миллиард солжубайдаах үзүүн ынты. 1995 сүйд бастаки кварталы-гер 4,5 миллиард солж, үзүү төлөрүүдүнин. Усапсан 600-төн тахса санга үзүү миисталарга тарилинчилар. Башкы үзүүлээний санаа предпринятелиара аныцлан үзүүлээр саадалтатылар. ЭСЗ төв да кылгас камга үзүүлээзд, септоох хайысхамы туутупта, балачча үзүүн ыншынта балыктанна. Нерсүнүүгө зона дваналттың балылыгы Г. М. Артемьев информацията учи-на сорек министерстволар, үл-харчы органинарын салабайчыларын этилдине. Тыл этээччилэр, бие баярын үрдүүк, үл-харчы нырымчытын саамай наадалаах үзүүлэр ынтылдыбаттар эзит диж төхөөлөен баликтасылар. Холобур, «Сир» Физик управленишай Николаев А. С. төннөрүүллэр предиттары баярии принциптерээ нынайи быйнаарыл-дьбенчилар, практический үл-улахан өртө төннөрүүлүбөттөн этта. Ити биржининэнэ власныт өртүгөр 5 миллиард солж кредит правительствоон сту-лунна.

Сорох бийргэ үзэлээнин төрийн таларх, ултэрэ суюх буодан, үзэлийн илнитэр Холобур, Д. С. Старостгин салайзачылаах «Уран-Зодото» предприятие тэрилэв, бары доксумуониара огнооцлаган баран, Комдрагмет абанасалааны болцууроунун бынаарбийттан харгыстамжыг, С. Н. Попов «Илан эзэр» администривийн дээштэгээр хос ылан «Мэдэрикчээн» АО ювелирний сэвэрэн үзэлээтэн зорж, Кинилэр огнонуктарын М. Е. Николаев уюнца муниыхынтысмылаахтара керен баран түрдүк смынабыды бийрдилар.

ИЛИН ЭНГЭРДЭР КЭСКИЛЛЭРЭ

Степан Николаевич этарынан, оссе табадрылылаахтык үзүліштердің ионус сырьевъ суюб мәндейдазбит. Салайдачы бу болтуруосса камолағандаругар эпитети болбомтобо ызылдан.

Атыяга-аргынчыга транспорта уонна материалдардың ресурсындаға министерство министрі В. М. Членов республиканың неби переработкалашының күнсөз ыттыллан зерарын балығыннанердә уонна ишни эзар улуустарға итнин күлгөрнүү туғаналларындар саптеек хайысханы биәрдэ. Итнин таңынан «Илис-зегер» зонаға атыя-аргын саптеек хайысханының ыттыллан ишарны белгилеттән турағы, санта үммүт сыйга атыя-аргынчыга 10 милиард СОЛК. динер кредиттөзөйнүү оңорорто бизнес-пайыз өнөртсөн туңәрелләрдигер субъекттә.

Правительство председателя экономика солбайачты Р. А. Бурнашев «Илии энэр» улээн-хамыны хаймсхатыгар түмүнкөрөгөр тохтоон турал, экономической сайдызы зонаата төрийнбиз соптво-бын дахаастаабытын бодилтаттаа уонна калэр ортуугар зона ынтар үзлэрийн үбүлээнини удзватынаарга этийн киллэрдо. Сорох болшуруустары ситети уерен-тожжэ, төнө көдүүгүстээх буудуухааны үчүгэйдик билбээнэ арз олохтуу сатаанын туттунаарга этз. Овнооха холобур баянынан Мэргэ-Хангасын узуун Хаштавайынгар хайа рудалтын концентратынтан мышыяны арааран чөмүү ылдааны билигти биллигти усулуу обийбытыхар ныйдлыя суюун азгалла. Араатар улзсанда инсталляциин төрийн ЭСЭЗ биш сурун хайвыхатуу бууларын санатта, үзлээх буулдуу республиканатаа фондатын кытта миска сибээстээхтик үзленире эрэйиллэрийн бодилтаттаа уонна бу фон-даттан ити сыйалта илии энэр улгуустарига ынтынлар убү «Илии энэр» экономической сайдызы зонатынгар

КӨСТӨН ТУРАР БАРЫС БУОЛБАТАХ ДУО?

Саха сирэ уустук климатташынан, салына кылтакынан сүйүкүү нитинде маражаттара олус албах. Үтүү климатташ да динр сирдэрбийтігөр, оттон ол республика сирин 10 барынызнын эрз ылар, сылаас күнэ 80-90 эрэ. Токус ыйдаах ураанивах унун найныны бына суюндарбен хотонғо турагаллар, салустата тирбездаласпен оптуунан абындыктыналлар. Сылгыны да, сибанинъязы да интердэзбер ынах суюндар киңиттән албах сымраны зөрйөр. Ошоха обан эти огорууну арый чепчеси суюндан салыннарыныга синтэт суюх боломто ууруллара. Оноң тұм дағайыстыбатын науқатын кандидата В. И. Осипов салайзаачылаах «Саха зебута» дин атталах көрүлүүр бөлөх тәрілліліктин албехтэр санзынхатарни сөл.

ЗЕБУ, ДҮЭ, ОЛ ААТА, ТУОХ СҮӨҮНҮН?

Киши Куба республикатынан торуур-үүнчүүр. Унун талшылар күлгөхкөтөө, бекчегер көбүсіз, унгусудан биңиги суюгулер битинизөврөр таңыччы улахан, күтүйнән ажыраңынан. Тиринде ураты халык булан, тынышыга шынаммаш, сайыннын бирдахтаң, үнитзин-көйүртән саспаг.

Астарыгар өмнө сүрдөзх бордор. Күнгө 3 кг оту. 3 ит сиаләүи уонна кыра уотурбапы сиалтэр, изен сыйныға шыттахха, сылтыс күрдүк ханаң анылдар.

Бу сүнүү сөзмэлчин илин бастиан Маг-Хангалас удуунун «Кынгыл судус» ошттай производственный ханаантыстыбаты иккى сыйлаадыта адалан симменталь боруодада буюнапты. Билигин бу ханаантыбыда учи бинир мыйдаах 16 зебу усмана соторутаптыга төрөөбүт уок бинир жыра нынрэй баар.

УОН БИИР ҮИДААХТАР Да БУОЛЛАР

Кишилар билүнгөтің ыңғаһыннанда 321 ир. Аның күнүн 365 ж. тәсілдер соруқташтар. Иті толеру кылалымаң собуды түбүнсан В. И. Осипов бу курдук аныңдар.

Дайдубут уратытын учурттаси, булкаданың тилемесинде.

ЫАЛЛЫЫ УЛУУСТАРЫНЫГАР

УУС-АЛДАН. Көйтән бөңүелгөр макарон оғоңкүттар сыйахтара анылышынан, б. үзәниттээх. Күнгиз 100 кг бородуусуйыны—саха лашатын, вермийнди, розжыны, ал.а. оторуохтара. Пельмени, ыланамалы эти, балытын баломын эхтарын сөп.

МЭНГЭ-ХАНГАЛАС. Аасынт сүллаахха «Ишээгэр» зорилтууттан 3600 мол. солиц кредит түншлэлийн. Котельнайдары убаяж оттунка кийлгэрийн из Токтолтуга 200. Майаба 400 тонна истээх буюустар төгөнчдүүнүүлэр, Бирмаба, Суолаа, Маттава миний бактерийнээр үзэж кийлдэгийнүүлээр «Техтүр» НП төлеаппаратуралары хомийн бастакы бородуусийнгээтийн биэрдэ.

түмән, иниң анығын алафар түннан боптуруоюн көрсөх.

Республика илүү эзгэр улуустарыгар олохтоох изилдүүлүүсүнүү сүрүү артк олорор уонна бу территорияда албак, уустук проблемалар үчкөнсөтиләр. Итеппен да сыйланыптааха. Президент «Илүү эзгэр» ЭСЗ үзүүлгөр болжонготокун уурбута мээнээр буюлбатада буулую. Түмүк таатыгар Михаил Ефимович албак арттараа ханысхалары ыйда, «Илүү эзгэр» ЭСЗ дынаалттыгар, түбүлүүр органнаар, министерстволар салыялааччыларыгар сорудаахтары биэртэлээтээ. Улэ санга мэйзэлээрин тарийнин эссе күүнүрдэргэ, олохтоот хамнастанилдарын синтезэргэ, од иншиттэн дынаадаа уледзээнийн албатөр наадатын ыйда. Урунку ортуугор үбүлээдийн принциптере бидигчи көнгээ табыганаа сүүхтэрьин, дона ишнээ финансовой структурани тарийнэргэ сүблэээтэ. Итеппен таңз Илүү эзгэр улуустарга баар нефтебазалары «Илүү эзгэр» ЭСЗ бас бидлинигээр бишрэн улуустары уматыгынан халчны ны согтооодун этта. Бишларин күрдүк, Илүү эзгэр улуустар транспорттада сирийнэр олус ыараахан. Ону чөлөөтөр түбүтгар Майкен аэропордун кытта миспериациядан үзүлэхэн, бэйз орус транспортын булунаан, иштээлжүүн нээж чөлөөтни онорууха сөйтөөүүн балынатаатга. Сайгаттай-санга технологияны балылжыны—улэ нэдүүүнүүн үрдэгии, огорон таңаарыны албетин бинир халбагнаабат мэнтээтэ. Президент ишнинэ эмиз тохтоото Чугааныттан ылдаахха, канад скай обхоктору чадынман ардадаа мэйзээр хомууу ордук барыстаах буулуюх этта. Дынаалтта ишнээ рынок структураларын тарийн, республика тааныгар дынылабай сибжээстэйнүүлэри иштээртэгэ субз башард

Н. СЕМЕНОВ,
«Ихин энэр» ЭСЭ кылабының специалина.

лахтара дии. Нийтгээн тахсаат да, тура туналлар тореөбүттарз 10—20 хоногт цырэйдэр уггуухтарынан боден буланнаар, быага бернэмжтээр.

Нынай көрөшчү М. П. Маркова бици-пекин ыйгында жеткен кытта сыйрыттынарай чүтүнэн анаттар ердүгүн, очкою султандардың мәрмының беризимет тоғызын буолалдардын балматайын.

Зебу гибридик интии эквивалентной ортуында барыстаңын учсанайдар ырытылар, ыйдарынан таблицалара ырылхайдык көрдерер. Холобур, зебу булкадаңыга торууруғар 38,6 кг, галловей гибрис да 34,2 кг, симменталь ынырай 35,2 кг ыйдаанын наах буллахтарына, 12 мәдәрләгар ынкрайдер тувааниаудынан 372, 303 уонна 317 кг үкүүллар жет. Оштан зебу бастамы ыйыгар симменталы 10 кг, иккис ыйытар 13 кг, ўнүс ыйыгар хайын-үзүн 21 кг күттар жет.

Түс-түнүнан беруодалар холбооулара байтты туса көрүүн арзыэрэ биллэр. Холобур, зебу дойндууттар көнгүлбосхо сыйдар болулан, хамсанар ордук сыйты, тышнар организара, хаанын эргинде сайдыбыт буллар эрзары, тышнаада миаалыныга сүүйтэрөр эбит. Онои кини замсанылытын хаачаха тымер ордун. Аны сүбү тымсышын сибииштээвар да, көтердоорер да чүчүгэйдик тулуйарын эзин болюмторго ылбылтар «Абый» союзсаз мыттылыбыт оныг халланы тынышын айнэт. Сүнүүлар төлөнүүлүлөрнөр улаханынк сабедышллаабыты көрдербүт. Өлөрүллэр сүнүүнүү сэттүнүнгээ динартанырды туроруу экономической ортуунан барыстаацын тизэ сүнүүлар эттара ордук министрлөөчөө болиштаммит. Сайга сийналарынан зебу буудаалтган иштин бары ороскооттарын төсөвүртүү турал 562 тый. солж, барсы биэрбүт, оттоң сүнүүнүү эргэ технологиянан 18 ыйндарыгар динэри иштүүтүүнүү 462 тый. болтуу мөнкөнүү.

Борт күнгистың да кепсөзеттәхэ, быстар бынаның да эттәхэ, костон турар барыс буолбата

М. МИХАИЛОВА

БОЙОВУЙ СУОЛЛАРБЫТТАН

Быйыз олуннан 18 күнүнөр Старай Русса бос-
холоммута 51 сыйым түолбута. Саха спириттэн Хо-
тугулуккүү-Аръяагы фронгига ө тыбыныча киңи кыт-
тыбыта, ал шинттэн агадас 19-с хайынбар бир-
гэздэлтигээр 597 саха баара днен документига
суруллар. Оттор биһиги оройумнитуттан итине
60-ча киңи кыттымыны ылбета билдэр. Оттор исто-
ригээр А. И. Абраимов, К. Д. Алексеев, С. А. Анти-
ппин, П. О. Алексеев, А. С. Бродников, С. О. Ва-
сильев, Борисов, Е. Г. Богачанов, А. Д. Захаров,
Е. Я. Барашков, Г. Д. Ефимов, М. П. Ефимов, П.
Д. Ыффров, А. М. Дьяконов, П. П. Дыч-
ковский, А. Г. Захаров, В. П. Никитин,
А. Д. Местников, Н. М. Перемысов, А. Г. Новгород-
цов, Н. П. Попов, Н. В. Парфенов, С. Н. Посель-
ская, Н. И. Синцев, Н. Ф. Собакин, В. П. Сыгоди-
тин, С. Д. Лазарев, Н. Г. Сиралиев, Иш. Г. Скри-
бич, И. М. Романов, А. П. Никитин, И. П. Попов,
Д. К. Пинегин, К. Я. Охтолюков улдар.

Старая Русса славянскими землями охвачены кирпичами куорат. Остров Ленинграда охвачен отпором славянами куората 1941 года от южных башен куората. Атырдах южные башни куората то же кирпичи. Кирпичи славянские Ленинграда хончаны были заняты южным эта уюна куората гурт съезжий из кирпичей. Старая Русса 40-е годы 1944 года охвачена 18 кирпичами островного босхолоноругар тардуюах дыз ордой хандыбыта. Старая Русса босхолоноругар 20-е, 21-е, 22-е хаймбар биргиздазыра кызылтыны щигиттара Верховный Кызылбай нац. Командующий Хотогуллуу-Ардаагы фронт командующий генерал-лейтенант Павел Алексеевич Курочкин. Баймакин Совет чилийчинин генерал-лейтенант Батажинин, штаб начальника Н. Ф. Батажинин аналыбыта.

Хотугулуу Аргалыгы фронтка 316-с панфиловской дивизиян балыккан мышгар бастаан кырсынынга киирбите. Генерал-майор И. В. Панфилов дивизията Старой Русса солтуруу ортуундук остеөөх тынышгар кииренүй ший устата немецтэр 10 тынышченнан талса саллааттарын уонна офицердарын кыргыбыта. Маниянде 30 бомбардировщикын, 8 истребителин утадын киирсанын гражданская сарыя комохко киирбите героя М. В. Фрунзе уола Тимур Фрунзе геройдуу айтбут. Пионер Лени Годинов немец генералдын влезрем сыйналдаш документуу ылбыты. Бу кыргызыны Ленинград дыылдатып баязарар сүсүлтанаат буодан, остеөөх Старой Руссаны башкынчылар 300 тынышченнан талса солттозын офицерлерине киирбите.

Отто байым Старай Русса ийин кыргызыныга 19-с хайындар биргиздөттүр 801-с стрелковай полк 235-с аништатыккын пехотада нальбайланы салынды.

ИЙЭ ДОЙДУ КӨМҮСКЭЛИГЭР

Саха Сирии Суруйааччыларын союбун биреби-
лизмашытатын дынатигэр Ний дойду яомусналыгэр
вагырыллан гранитанской настарин төлеебут суру-
йааччылар авттара-сулзара мраморнай билүнгээ
нының көмүс буукубаларынан суруллан туар. Олор
ортолоруулар Чурачы сиригэр уотугар үескәзбет су-
руйааччыларбыт Степан Афанасьевич Савин—Күн
Дырибинэ, Василий Сергеевич Соловьев—Бодот
Боотур уонна Гаврил Иванович Макаров—Дьюон
Дызыгыла заттара эмиз баар. Киннэр үүчен Бол-
тоно жөндилигиттэн таруттэхтэр.

С. А. Саврин — Күн Дыкрайбен — гражданский сэрги уоннаг Аба дойду Улуу сарыатин кыттылаахтара. Армияда 1942 с. ынырылдыбыта. 56-с ичөмдөөх ташновий биргиздээ саастаабыгар юнирэн Сталинград ишениң ишргиңишиларга кыттыбыта. 1942 с. сатыны 21 күнүгөр атадар ыраханымын бааныран госпиталыга сыйтан әмтэммитэ. Ленин орденинан, Албан Аат III степенбөөх, «Бочоут Зыяга» орденнанын изварарададаммыта. Оловун 67-с сильгар 1970 с. ишүүс устр 22 күнүгөр Дьюиускайга ырахан ыармыттай албута.

Г. И. Макаров - Дауол Даңғылы сарынга 1943-е жылунугар барбызта. Илиниги кыранымыса да сулуус-шалаабытта. 94-с дивизия 152-с стрелковой полкта 8-с ротатын составында 1945-с японский миллиа-ристарды утары кыртынышта күттүбиста. Квантун-ская армияны урусхаллаабын иземдег Хайлар куорат аннышыны кыргынышта ыраханынк вахсусту-эр уонна сирәйнегер бозайрыбытга. 1936-с Алтайма-а оройонунгар айар командировкада бара сыйдан күрэзинен ылдыман кулун тутар 26 күнүгөр өлбүтэ, чес истар 1 күнүгөр Чурапчыга көмүллүбүтэ.

КЫАННЫ 50 СЫЛЫН КӨРСӨ

палаалбытым. Ошно дарынинадаң бесхолбоңуңса кыттыбытым уонна ылам ыйны 22 күнүгөр түүн ос-теөх күчтөзүк шотугар тубаспипшиг. Ошно уига харах-пар табылдан сарын хонутугар түлэс-басас, айбун сүтэрэ-сүтэрэ сарсымдаанга диери сымдыбытым. Күн тахсынта дыонум чутас салгарсаллара вишилэрэ. Бишүр саллаат наалын хайдалып-тиюхпүн ыйыталас-ныта, аймыр баалдаактын дуу, суюун дуу сурас-пынта уонна «Виллигин ас адалыгы» дист баран хаалбыты. Сотору котелонка ҳайын, флягажа уу адалбетта, маддипшиг харахтын бербазаскилээбита. Анын утабым хинан уоскуйсан сыйтакнина табас-рыстарем Романий, Охтоликой наалынвэр «савчылын туңериз», олбеттөххөр үэр» дийзиттерэ. Отон Коз-пол дистин шуучча уола астоеөх буулдатын эрдәнлийн анын, албут дыону былстарынди ер союз айлан-наан баалаккаса олорор салгитарый чөлөө адалан бирбита. Ошно суюх буолбут храдым онун ыраастаак, эмтөзи, бербазаскилэн барын, талынгизлөх аты-наан үнгара дылалох дарынбапда шилтөрбитеттар, иенин-тэт тоёйнинаан Ярославль қуоракца гостижельтага адал-быттаро. Манин операциялаан, протез угын иккис-группадаах шебеллигүйн огорбуттара уотын дойдубар

Дойдубар Танд-Бахсига аттардах ыйын салтатас-
тар жөнбүтим. Күүс ортуун хоту коңоркулуттук мый-
танинвар кийи-сүйү суюн, тывын үйилээбт курдук
сиргэ ташбүтим. Оюн атын аймахтарбэр - систем
олорбутум. Сарнига сыркеттахдана биврэ снаряд
чугас содус наалэн түсвүүтэ, мийн буоруулсан коман-
дийнинтэ, наёнила оронон, тураары гаммытын кул-
гавым тугу да истибат буулбут этэ, тутум дардана
малдзыбат, арай дойбүз курдукпүн. Ол охцуутугар
бизитши уга пулгавым тугу даваны истибэт. Ус-
таан кордебүлүүнин командир бары Биринкээнин би-
рикмээтийгар, чуолсайдык толорбунпупан нийн тутта-
бын. Сарни хоннуутулган тодору ботуруулсанын дис-
кини кытта ручной пулемету таңааррага биринкээс
ыллым. Мангай олус сарланы сыйлан көвдим, он-
точ аппа сирдэриңи, үрдүк сирдэри - күүкстанан
сүүрэн ручной пулемету борт эрэйнэн сүтүн таңаар-
бытим. Биринкээн толорбутум, онон маҳтал ылан
турабын. Оноо атодуран Ава дойду сарнитин ишис
степенинэх ордене аламмытын 1951 сүм ыям ыйын
30 күнүнгэр дойдубар жөнбүтим көнүн туттаран ту-
рааттар. Ити ваннитсан Ава дойду сарнитин бастакы
степенинэх орденын Нысьмын 40 сыйлагар юлбэтым.
Кэлан 1975 сыйланхха Москвада Хотутулуу-Арганы
фронт ветеранын слеттүгээр Чуралтынтан Москвада
Ленинградынан сээлжүйлийн.

Мин 35-ын устата учууталлаац 1978 сүлдээхэд
кырдьваснын пенсийн тахсмытын. Ол сүсистэх
хаан тохтууллаах сэргийтэн тыннинах эргилээр олох
олборын сургууль, улаастыннартай, албан сизин-
ийн үерд-көтөглөөнийн төслийн төмөр замын түүхийн
хоногуудын Кызын 50 сүлдээхэд үүрүүдийн
корсөнбүтээцүүнээс хамгийн чухал болсон.

Иванка СКРЯБИН,
сынница групповых инвалидов, узла ветерана.

Чурапчы улууңуттан бастанинан Саха Республикасының народнай суроо ааччытын бочууттада ватанын ылбыйт суроо ааччынын В. С. Соловьев - Болот Биогтуру буодар. Чурапчыга учуутадалы сылдьзан 1942-сарнигэ мөккөрүллөбүтгө Бастасын утас 21-с хайванар түспө биргизэдатигэр сылдьзан Старой Русса тунаайымыга кыргысныга. Онгон 282-с стрелконоң дивизия 826-е артиллеријескай полкнагар дивизион топо-вычиниделинен судуусалдаан Калининской 2-с Белорусской, 1-ны Украинской фронтарга бүлбүт кыргызыздарга кыттыбыта. Псковской, Новгородской уобаластары, Эстонияны, Польшаны босхолоспута, кытайын күнүн Германия Верхней Силезии куоратыгэр көрсүбүт.

Народный сурхакчы В. С. Соловьев — Болот
Боотур — СР П. А. Ойуунуский залынан Государст-
венный барийшийэтийн лауреата, СР уснын РФ куль-
тууралырьын угзалзэх үзэнтэ. Албан Аат III. Ая-
додуу сергийн I степенийэрдээх орденинчын ний-
цаацадаламинта 1993 т. ыам ыйн 24 кунутэр мал-
дьян Дэлхүүсийн албуга.

Күн Дырибинэ—саң бастакы үгээнтэй, быйнынтынан, Дьюон Дынгылы үтүкээндээх хөвөншөрүүнэй, А. С. Пушкин «Евгений Онегин» дээр хөвөнүүнэн романын энгийн «Фох тэлбээстэйбындан, Бодот Беэтур «Савски дынбардада» дээр романын уонна «Үзүүлтуү» дээр бөдөг трилогиянын саха пороутун айтуулсанынчындаа халдлылар, инициалынчын чуянын тайзарсыбыт албог сүлжээг ёгелехтер, Болтонголор байр дойдулаахтэрийн сиэрдээхтийн чуяны түүхэллэг

Самзи ТУМАТ,
суурияаччы, Сөхө Республикасының күлтүр атынан
үчүнчөөнүн үйүнчүү

СТАЛИНГРАДЫ КОМУСКЭСПИТЭ

Башк дойдулахыпта Хадаар Уорбатыттан төрүт-
тээх Н. В. Осипов 1942 сал алтынынтай ахсын-
ныга дээр 252-с стрелковай дивизий 324-с стрел-
ковай подкагыгар сулуусналаабагта, Онно Стади-
град оборонатыгар нытыйбет чазаргерга элбэх саха
баара. Аяардаа Никодайм нытта Уорбаттан Никита
Сукиев, Хадаартан Гаврил Фомин, Булууттан Ни-
колаев фузлара Урут нууру-куобаа эрэ штанд **оло-**
ро үерүүзхүүн дэхнүү ытмаласын бастаки атаака-
тын көннүйтэн корбут хартынын айгэр-санасаты-
гар даригчилж ишэн хадалтын иллээ бузаласына
былаа тардан калсаныра.

— Акпакан кизирэн башар дәрнәбигиниң ылбысыпты, —
дизбите Николай Васильевич. — Ониң албут немец
албазин сөзө көрбүтүү Сарсыардағы айылынтарын
аңаары олордохторуу атакалаабыт бышылаахыпты.
Сибениң этиң бунарбылтара тыштылымбакка оннук
туар. Буорга уүнү кынчаллдар туроору азындылы-
гылттарын имсамира көрбүлүп өйдүгүү. Сарсыны-
гылттар Никиталын албут немецтэри нафызылкан
таңаң комүүгө командирбыт бирләзинин комедес-
пүпшүт. Салгыны тимир сүүл станцияларын, дәрнә-
бинизләри, куораттары босходотелообуппүт. Бишрә
сарсыарда эрдэ зербәннисэх сиринэң быйарбылтынан
сыылан бардыбыт. Инишибитигэр астеек траншеяларда
костоллер. Онтоң бойжыт эмиз хастамын балаак-
канан буруйын бираз 2-3 хоннубут. Онтоң дыз атас-
налаатыбыт. Остеоктор траншеяларын ыллабыт.
Хаар бобо түңэр, приэр, бадараан, тыал-куус...
Ити траншеяда штаалана-шыталана хас да күн сы-
рыттыбыт. Салгыны сыйбарылан наңтэ-сүнүүгө суюх,
бүтүнүү умайлан хаалбыт дәрнәбиззә күнрәбит.
Кийин бөнүлөләк да диях булабатах, обоктор эрэ тур-
балтара хоронон түрәллир Харааста көрөр хартыны-
наңг эт. Түүнүн онуопа хастан жиенбүт. Никита-
льевин тооинъюбо сыйтарбыт да, тогон уонча сотору-
сотору миңнэ эстэриттән аянша утыйбат этибүт. Ах-
сынның 1 күнүн сарсыардатыгар кыра миң сыйна,
хааны, күлнәп юдото сыйтабыт, курууска ангардын-
та арыты тиксөндүтүн, оччодорго испат буоламынын,
табаарың ишуччабар биарбүтим. Онтоң 8 часас саба-
на зербәнин бывынын кимен күнрәбит. Биңиги ал-
дыммыйт танк күлүгөр сыйтабыт. Командирбыт Ива-
нов хабардатыгар баңырыбүт. Бу кыртыйынга Ни-
кита Суннов, Гаврил Фомин илкеләрлөр таптарал-
лар. Бүлүү уола Николаев эмиз баңырлан баран
иниес хонугар албут. Оней саха софотох хаалбы-
тын. Санымахха манааха төвөттөмсүбүтүм.

Итнинде ыла Николай бирик арыгтырып биңдер салмаатының биңиргэ салдьар, түүнүн хөснөйбөй уту-
валлар. Биңирдэ туң улахан тыластай узунтас калэр. Аттыларыгтар остеөх гранатата түбэн зетибет, таба-
рына оло сыйтар. Көрбүтэ командира гранатаны бы-
раға турар үчү. Онтоң би маан эмис биралыбытын-
дан барбыг Соторуулан немецтөр азыяазбыттар. Кин-
жипер утуда сыйталарынан түншисен остеөхтор узен
нишир сыйындыбыттар эндит. Тыласуус сөллөзбетин
көнин билбитеттәр инкизитих хаалыбыттар. Николай
бинтижектиниң қызы-кызы иштәлдөн барад, ол
сыттарынан илните «иңир» гына түснүт, көрбүтэ ик-
ки тарбаба мәддийбет, харыгытар эмис баанылар.
Командира санисина барагылар бириназстнур. Са-
шардың тэйин ишүү аны иске табыллар, ишнүү саба-
туттан ишөн землиниң турарыгар житиллэр. Ошо эмис
баанырыбыт пулеметчигын көрсөр. Николай, хата,
ишин бааша халымыр буолып абырымыр, оттон ха-
рытын этин олоz илдин кетүшүт Салгын сыйдары-
йаниндар сага чаастар излебигиттеригер түбәннеллэр,
итнинде кес курдугу хамайндар санитарнад чааска
түннеллэр, манна баастарын сууитаран-соторорой ба-
рабаасын-даттлэр. Онтоң таңаас тизизер массынында
олордоян госпитильга ынталлар. Ошо түрт ый
сытан эмтәнер, ол кинжиттэн аналдах комиссияи Н.
В. Осоловы дойдугуттар ынталрга бийшкен.

Бүтүг нифит Гаврильеъттын аргытбаң түмпир суюлунан Улахан Незергэ калдаттар. Иттиңз соровор массыныңа олорон, үкүттер сатынызан, ардыгар болуутунан устап Дьюкуускым борт изиңилэ булалар. Нинөдай дойдтуун ахтабыта борт буодан, сатылғанынаар, дылдо, аара массынын систан оро-
шысун ишинин булларар.

И. В. Осипов «Бойобуой үтүөлдөрүн ишни», «Сталинград оборонасынын ишни», «Германияны измайлын ишни» бойобуой уюна үбүлүйүчөн медалдарынан наараздалайтыла. Дойнугуттар калып подхонугар, калип сохонугар арасе үзүлөргө сыйдыбыбыт. Капи 88 саяныгар одбута.

Егор ХАРИТОНОВ

C. AJERCEEB.

Yukio Kondo, a Japanese scientist, has developed a new technique for separating and purifying the various components of the plant. His method involves the use of a special apparatus which consists of a series of glass tubes connected by a network of rubber tubing. The apparatus is designed to allow air to pass through the tubes at a controlled rate, thus creating a vacuum which causes the plant material to move through the tubes. This process is repeated several times until the desired components are separated from the rest of the plant.

AMERICAN MEXICAN

Maxtrabi kbita apribitac

KHOCHTURM APPAKHOR

Одна згадка хомондіїв H. B. Finnean та
загальний неподільний вид-гість на півдні Ін-
дії відповідає місцем розселення синантропіч-
ої комуни. Але якщо відмінити відсутність
хомондіїв у південній Японії та Китаї, то
загальний вид-гість відповідає місцем роз-
селення синантропічної комуни. Але якщо від-
мінити відсутність хомондіїв у південній Япо-
нії та Китаї, то загальний вид-гість відповідає
місцем розселення синантропічної комуни.

వార్తలు ఉపాధికారి

ՎԱԼԵՆ ՄՊՈՅ ՏՎՐԱՀ

WTYETYH CPIAHATPIJAP

75 CACETANX KHIPUWATI

Moderne TABLOIDA

Die wichtigste und lebendigste Zeitung für alle, die sich für das Leben interessieren. Eine Zeitung, die nicht nur über Politik und Wirtschaft berichtet, sondern auch über Kultur, Sport, Mode, Unterhaltung und vieles mehr. Ein Muss für jeden, der seine Zeit mit interessanten Informationen und spannenden Geschichten verbringen möchte.

Abonnementpreis: 12,- DM pro Jahr
Einzelkauf: 1,- DM pro Ausgabe

“*Japanese youth anti-misogyny*”, often carry forward the gender-cultural tradition of the Japanese. The Japanese have been known for their traditional gender roles, where men were seen as the primary breadwinners and women as caretakers. This has led to a society where women are often seen as less capable than men, and are often expected to conform to traditional gender roles. This has led to a society where women are often seen as less capable than men, and are often expected to conform to traditional gender roles. This has led to a society where women are often seen as less capable than men, and are often expected to conform to traditional gender roles.

Georgian National Library, Tbilisi, Georgia

BRUNNEN-SINHANNAF

ИССЛЕДОВАНИЯ

